

ОШ „Коста Абрашевић“

**ВУК КАО РАНИ ПРЕДСТАВНИК СРБИЈЕ У
ЕВРОПИ**

Тамара Шимшић

Београд, 25. 11. 2010.

Вук Стефановић Караџић је отац новије српске књижевности, реформатор језика и правописа, сакупљач народних песама и умотворина. Осим тог огромног рада, дао је и значајан допринос на упознавању иностранства са српским народним благом и српском прошлошћу.

Вук није био први који је покушао да упозна тадашње умове Европе са судбином српског народа и његовим умотворинама, али је он једини имао снаге, истрајности и умећа да то и оствари.

Српски народ је у то време преживео неуспели покушај ослобођења од вековног ропства под Турцима. Вук се као активни учесник пропалог устанка нашао у избеглиштву и то користи као могућност да иностранство упозна са српским народом и његовим умотворинама и да тако на културном пољу надокнади оно што је било изгубљено у рату и у политици. Објављивање „Рјечника“ и први преводи народних песама значили су врло корисно привлачење пажње на српски народ у тренутку његове најдубље потиштености. Већ 1821. године он пише кнезу Милошу и моли га за сталну месечну помоћ, како би могао да оде у Лајпциг и да тамо штампа радове о српској историји и народне песме. Својим реформаторским радом, који би иначе деценијама обављао велики број радника, Вук је у свом народу стекао велики број огорчених непријатеља. Признања су му долазила споља и он налази пријатеље у најистакнутијим умовима тадашње Европе, а Универзитет у Јени дао му је титулу почасног доктора.

Вуку се треба захвалити што су српске народне умотворине продрле у друге словенске и несловенске народе и стекле велику и широку популарност. Он је у Русији, Пољској и Чешкој створио и до смрти одржавао јаке и трајне везе. Сусрет са цензором за словенске језике у Бечу, Јернејом Копитаром, био је од пресудног значаја за даљи Вуков рад. Захваљујући њему, Вук се упознао са многим лингвистима и књижевницима, међу њима и са Јоханом Волфганом Гетеом, највећим немачким песником тога времена, и са Јакобом Гримом, угледним књижевником, филозофом и језичким стручњаком. Они су се заинтересовали за српски језик и народне песме и сарађивали су са Вуком

на превођењу и популарисању тих песама. За успешан рад Вук 1820. добија сребрну медаљу Царске руске академије. У Европи је Вук постигао признања сразмерно лако, али код куће, међу браћом Србима једва некако, с почетка готово никако. Био је цењен у Европи: биран је за члана Берлинске, Бечке, Петроградске академије наука; примљен је за члана научних друштва у Кракову, Москви, Гетингену, Паризу; одликован је од руског и аустроугарског цара, од пруског краља и Руске академије наука.

Вук Караџић, литографија Јозефа Крихубера

Вук је сам дефинисао свој начин рада рекавши да се он труди да страни народи упознају српски народ „с најбоље стране, колико је могуће, не вријеђајући истину”. Његов рецепт за тај рад у иностранству гласио је овако: „У свима овим пословима главно је, или управо рећи једино, моје намјереније било и слава народа нашега; но мислећи да само оно може донијети праву славу, што је истина, трудио сам се колико је било више могуће, да истину изађем и против ње ништа да не кажем”.¹

1 Иво Андрић, Вук Караџић I; Српска књижевност у сто књига; Матица српска; Нови Сад, 1969.

Око 1840. године Вукова популарност била је већ толика да је један бродовласник нашег порекла назвао један брод Вуковим именом и окитио га његовим ликом. („Недавно је један нашинац спустио новосаграђен брод

у море и дао му име „Вук Караџић”, изрезавши ваш бушт по портрету”). Али много даље од Вукове личне популарности допирало је дејство његовог дела и то не само у преводима него и у оригиналу. И Јаков Грим се није преварио кад је, већ поводом прве Вукове збирке народних песама, предвиђао да ће због тих песама у свету почети да се учи српски језик.

Коначно, 1847. године победа Вукових идеја била је очигледна и у Србији. Те године излазе „Песме” Бранка Радичевића, писане „Вуковим језиком“ и „Рат за српски језик и правопис” Ђуре Даничића, који научно доказује исправност Вукових језичких реформи.

Дело Вука Стефановића Караџића имало је великог утицаја и на остале словенске народе и буђење њихове свести о потреби стварања културних и националних веза. Тако је у Бечу 1850. настао „Књижевни договор”, где су се представници српске и хрватске културе договорили о увођењу јединственог књижевног језика код оба народа.

Поред свих тешкоћа, Вук је успео, постигао је да се знање о српском народу, његовом језику и животу прошири у Европу, да највећи и најумнији људи почну да изучавају наш језик на основу народних песама, које је он под тако тешким условима сакупио и објавио свету.

Библиографија:

- *Вук Стефановић Караџић I, Матица српска, Нови Сад, 1969.*
- *Мала енциклопедија ПРОСВЕТА, Издавачко предузеће Просвета, Београд, 1959.*

- *Српски језик и језичка култура за 8. разред основне школе, Душан Кликовац, Завод за уџбенике, Београд, 2010.*

Фотографије:

- <http://poljoprivredaiselo.com/wp-content/uploads/2010/01/vuk-karadzic-83-300x281.jpg>
- http://www.radiooaza.com/images/juce_i_danas/vuk_karadzic.jpg